

Canan Tolon'un ahşap panel üzerine yaptığı "Reflex 4" isimli yağlı boya çalışması.

GÜNÜMÜZ sanatının önemli isimlerinden biri olan Canan Tolon yeni bir diziyi Galer Nev'e konuk oluyor. Ahşap üzerine yağlıboya tekniği ile gerçekleştirdiği yeni dizi "Reflex", kelimenin de içerdiği 'yansıma', 'akış', 'dengeleme' gibi çağrışımlara ve okumalara açık. Canan Tolon'un "Baskı", "Kaza Eseri", "Körü Körüne", "Tıkırında Her şey" ve "Glitch" adlı dizilerinin bir nevi devamı niteliğindeki 'hiçbir yere, hiçbir zamana ait olmayan görüntülerden oluşan' ve bir dizi tekrar üzerine kurulu olan "Reflex" dizisi 22 Ekim'e kadar Galer Nev'de izlenebilecek. Canan Tolon ile yeni dizisini ve hayata karşı reflekslerimizi, sanat eserini coğrafyasızlığını konuştuk...

Constance Lewallen ile yaptığınız söyleşide, çocukluk döneminizden, "Reflex" dizisinin ortaya çıkışına dair ipuçlarını veriyorsunuz: "Aylarca yattığım yatakta, ışık vurmuş parlak yüzeylere retinamı yakına kadar bakarak imgeler yarattım." "Reflex" in çıkışını, kelimenin temel anlamı olan yansımadan hareketle, görsel alana, ışığa, yansımaya ilginizin farkına vardığınız bu döneme bağlayabilir miyiz?

Şüphesiz o zamandan beri süreç benim

için önemliydi. Bana ilginç gelen ne gördüğüm değil, içinde olduğum mekanı nasıl başka türlü görebileceğimdi. Baktığım yerin gözümde yarattığı enstantane imgeleri üst üste bindirmek, bakış açılarını fazlaştırmak yeni yerler, yeni mekânlar, yeni dünyalar yaratıp, bir film gibi harekete geçirmek beni meşgul ederd. Bu 'imgelerin' geçici, elde tutulamaz, kimseye gösterilir veya tarif edilir şeyler olmaması sürecin ilginç tarafıydı. Çünkü hatırdaki kalabilen tek şey süreç. Bu sürecin bir yandan tamamen retinal ve bir yandan da kavramsal bir deneyim oluşu çalışmalarına yansımış olabilir.

"Reflex" dizisinin, siyah-beyaz fotoğrafların hatırlamaya, unutuşa ve gerçekliğe dair bıraktığı etkiyi bıraktığını söyleyebilir miyiz?

Hatırlamak ve kayıt için kullanılan fotoğraflara benzerlikleri, onların artık güvenilir belgeler olduklarını bilmemize rağmen gözümüzün tanıma refleksine, yani bu uyarıya bir tepki göstermemize mani olmuyor. Siyah beyaz bir dünyada yaşamıyoruz ama siyah beyaz bir imge belgesel bir kanıtmişçesine gözümüze daha doğru, daha inandırıcı, daha yakın geliyor.

Farklı malzemeleri kullanmayı seviyorsunuz. "Reflex"te de ahşap karışımına çıkıyor.

Çalışmalarımı tek bir teknikle veya aynı

Hiçbir yerde, hiçbir zamanda

ESRA YILDIZ
esyildizra@yahoo.com

Farklı serileriyle dikkat çeken Canan Tolon yeni bir dizi sunuyor izleyiciye yine. Sanatçının daha önceki dizilerinin bir nevi devamı olarak da okunabilecek "Reflex" adlı sergisindeki siyah beyaz eserleri bir dizi tekrar üzerine kurulu...

malzemeleri kullanarak sınırlandırmak benim için imkansız gibi bir şey. Ama çalışma sürecinde aynı teknikleri ve benzer malzemeleri kullandığım oluyor. "Reflex" serisindeki son işlerim '90'lı yıllarda çalıştığım mylar (bir çeşit plastik) üzerine yaptığım serileri anımsatabilir. Hem rastgele hem de kasıtlı, bir içgüdü veya malzemenin tepkisi, serbest veya ritmik darbeler sonucu oluşan yapılandırılmış şekillerin ortaya çıkması gibi benzer ortak tarafları var.

Poliptiklerden (dört ya da daha fazla parçadan oluşan ve genellikle bir arada duvara asılan) oluşan bu çalışmaların bütününün bir yerleştirme oluşturduğunu ve izleyicide de sinematografik bir deneyim yaratacağını söyleyebiliriz sanırım...

Kas ve göz belleği kullanılarak, tekrar üzerine kurulu olan bu serideki çoklu parçalardan oluşan poliptikler aynı zamanda bir çevre oluşturuyorlar. Bu tekrarlardan bir negatif veya film şeridindeki gibi, görüntülerin arasındaki farklardan doğan filmik hareketler de görüntüleyebiliriz. Hiçbir yere, hiçbir zamana ait olmayan bu görüntülerin bildiğimiz yerlere ve anlara göndermeler yaptıklarını hissedebiliriz.

Kavramsal çerçevesini, Felix Gonzalez-Torres'in çalışmalarından alan 12. İstanbul Bienali'nin "İsimsiz"

“Her anımızı bedenen hapsolmuşluğun bilinciyle yaşamıyoruz”

Sevdiğiniz yazarlardan Samuel Beckett’in karakterlerinin dünyaya karşı refleksizliklerini, bedenen hapsolmuşluklarını da akla getiriyor “Reflex”. Yine de Beckett ekliyor: “You must go on” (devam etmelisin).

Beckett “You must go on” dediği zaman, bunun özgürce alınmış bir karar olduğu izlenimini veriyor. Oysa, bunun bir refleks olduğu düşüncesindeyim. Hayatımızın her anını bedenen hapsolmuşluğun bilinciyle yaşamıyoruz. Bu imkansız bir şey olduğu gibi, tekrar düşmekten usansak da yine de yerden kalkmadan edemiyoruz. Tekrarlanan süreci sürdüren, karardan çok bir refleksdir, yani bilinçsiz kontrolsüz hareketler olduğunu düşünüyorum. Sonsuz tekrarlara bir son verdirenin de bir refleks değil, bilinçli bir karar olduğunu düşünüyorum. Burada bana ilginç gelen, Beckett’in hayata devam ettiren kararı hayata son verdiren karardan farksız görmesi. Yani ikisinin farksız mahkumiyetler olduğunu ima ediyor. Ben aynı fikirde değilim. Tekrar edilen her şey, ister bir sözcük, bir hareket veya bir olay anlamını yitirir, kalıplaşır, hatta komik veya dramatik bir hal alır. Bunun bilincinde olsak da bu sonsuz tekrarın içinden çıkmak için sonsuz bir beklentide olmamız daha da vahim.

serginizin ardından yirmi yıl geçtiği- ni de düşünürsek, farklı bir ortamda, İstanbul’da sergi açmak ne anlama geliyor sizin için?

İnsanın kimliğinin, yeri ve yurdundan ibaret olmadığını, dilin ve kökün tamamen tesadüfi ve ulusal kimlik arayışlarının da gereksiz çabalar olduğunu düşünüyorum. Bariz olmasa da bu çalışmalarım da belli oluyor sanırım. Sessiz eserlerin daha çok- sesli, daha yakın, daha geniş ve daha et- kili olduklarına inanıyorum. Her eser izle- yicisini başka başka diyalog tarzlarıyla çe- ker veya iter. Benim için önemli olan dün- yaya bir bakış şeklini daha ortaya koymak veya tekrar bakmaya davet etmek. Sa- natçılardan bariz politik çalışmalar yapma- ları, güncel olaylara taraf tutmaları hatta sanat malzemesi yapmaları bekleniyor. Sanatçının tuttuğu yol her ne kadar ki- şisel olsa da, nerede ve nereden olursa olsun, içinde bulunduğu siyasi ortamdan kurtulamaz ve doğal olarak bunu çalışma- larına yansıtmadan edemez. ■

Galeri Nev

Bitiş tarihi: 22 Ekim 2011

(0212) 252 15 25

Tolon, “Çalışmalarımı tek bir teknikle veya aynı malzemeleri kullanarak sınırlandırmak benim için imkansız gibi bir şey” diyor.

“İNSANIN KİMLİĞİNİN, YERİ VE YURDUNDAN İBARET OLMADIĞINI, DİLİN VE KÖKÜN TAMAMEN TESADÜFİ VE ULUSAL KİMLİK ARAYIŞLARININ DA GEREKSİZ ÇABALAR OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM. BU ÇALIŞMALARIMDA BELLİ OLUYOR.”

(Pasaport) başlıklı bir bölümü sizin ‘90’lı yıllarda yaptığınız milliyetçilik, ulus devlet karşıtı söylemdeki “İsim- siz” başlıklı çalışmalarınızı akla geti- riyor.

Gonzalez-Torres’i Group Material ile Berkeley Art Museum’da sergisini kurar- ken tanıdım. Sergiden ve çalışmaların- dan çok etkilenmiştim. Ben de aynı za- manda Berkeley Üniversitesi’nde “Still Li- fes” başlıklı enstalasyonumu kuruyordum. O zamanlar San Francisco ve yöresi AIDS salgınından kriz halindeydi. Herkes çok sa- yıda arkadaşını kaybediyordu. O zamanın acı verici ortamında sanatçıların çoğu, bü- yük bir acılılıkla ve tüm yaratıcı gücünü kul- lanıp AIDS sessizliğini kırabilecek çalışma-

lar sergiliyordu. Bazı sanatçılar sanatlarını bilgilendirmek için kullandı. Bazı sanatçılar da sanatını hissettirmek için. Bence Torres hissettiren sanatçılardan. San Francis- co’nun yüksek binalarının arasındaki deva- sa billboardlarda yer alan dağınık yatak fo- toğrafi çok etkileyiciydi. Doğal olarak ben de yaşadığım ortamdan çok etkilenmiştim. Bu ortam bende kalıcı işler yapmaktan- sa kendi kendine oluşan, canlı olup da sergi sürecinde ölüme bırakılan işler yapma iste- ğini uyandırdı. İnsanın yerinin ve zamanın önemsizliğini vurgulayan ölüm-kalım ara- sında çok nazik bir dengede ayakta duran enstalasyonlar kurdum.

Çocukluğunuzdan beri farklı ülkeler- de yaşadınız. İstanbul’da açtığınız ilk